Markó Róbert

Molnár színe, Molnár visszája

MOLNÁR FERENC: AZ ÜVEGCIPŐ

Horváth László felvétele

Rovó Tamás, Mézes Violetta (Adél anyja), Karácsony Szilveszter (Rendőr), Kotány Bence (Házmester), Töreky Zsuzsa (Adél), Gerlach Gerő (Lilike), Gáti Oszkár (Sipos), Szina Kinga (Viola), Janisch Éva (Házmesterné), Sárközi József (Császár Pál), Pörneczi Attila (Pap) és Köllő Babett (Szakácsné)

Az üvegcipő – a *Liliom* mellett – Molnár Ferenc drámairói munkásságának zenitje. Az 1924-ben keletkezett színmű nem ügyetlen dramaturgiailag , mint *Az ördög*, nem émelygős és negédes, mint *A hattyú*, és nem olyan kimunkálatlan, mint az *Olympia*. *Az üvegcipő* dialógusai miliőt teremtenek akár mindenféle kulissza nélkül, de életszaguk mellett egyúttal lirizáltak: báj van bennük és kecsesség, békebeliségükben is frissek. Aligha véletlen tehát, hogy majd' minden magyar színház bemutatta.

Az előadások garmadája azonban meglehetősen egyszínű a bécsi ősbemutatótól egészen a legutóbbi, győri premierig. *Az üvegcipő*t – általában Molnár műveit – ritkán vetik alá látványosan újító rendezői koncepciónak: hagyományosan meséből és iróniából kevert tréfás-komoly intonációval, a mélyben bujkáló keserédes költőiséggel viszik színre. Vannak persze, akik megpróbálkoznak a klisék meg a sablonok lebontásával: például Galambos Péter 2003-as tatabányai és Mácsai Pál 2005-ös Örkény színházi rendezése (utóbbi előadás működött, az előbbi kevésbé).

Ács János, a győri *Az üvegcipő* rendezője másodszor állítja színpadra a darabot. (Először csaknem tíz éve,

az Új Színházban.) Azt gondolná az ember, hogy új ötletei támadtak, ám rendezése leginkább hagyományosnak mondható: szakszerű, tiszta és pontos, ám kevéssé invenciózus. (Mindenekelőtt a kiváló ritmusérzék írható a javára: a majd három és fél órás előadás alatt pillanatokra sem üti fel a fejét a nézőtéren az unalom.) A rendező felrakja a színpadra színészeit, szájukba adja Molnár szövegét, játszót és nézőt egyaránt megmerít a húszas évek Józsefvárosának mesevilágában. És nevettet (amikor Molnár), és ríkat (amikor Molnár) – kielégíti az alapvető nézői elvárásokat, és ezzel meg is elégszik.

Menczel Róbert díszlete vegyes képet mutat. Az első felvonás kopottas, századelőt idéző szobabelsője, mögötte a jelzésszerűen felvillantott külső Józsefvárossal: kimondottan ígéretes. A második felvonás ugyancsak piszkosszürke udvarrészlete a tornáccal és a leginkább garázsnak tetsző ebédlővel már kevésbé funkcionál jól, s időszerűtlenek az útszélre vetett autóabroncsok (miközben megmaradtak a Molnár-szöveg utalásai a húszas évekre, és Gyarmathy Ágnes jelmezei is ezeket idézik). A harmadik felvonás hivatalos helyisége csaknem tökéletes szimmetriájával ismét kiváló terep, ám a Rendőrtanácsos művirágai – melyeket egyébként meg is locsol – összetörik az illúziót. Csakúgy, mint a fényekkel való játék (illetve annak hiánya): az előadás alaposan megsínyli, hogy nincs szakértő világítástervezője. A fényviszonyok hirtelen változásai sem a napszakokat, sem a szereplők lelkivilágát nem követik, s a fejfények gyakori és kizárólagos használata is árt az összképnek.

Ami pedig egészen jó – a szereposztásnak és az alakításoknak köszönhetően. *Az üvegcipő* főszereplő-tercettje igazi jutalomjáték-lehetőség Töreky Zsuzsa, Balsai Mónika és Gáti Oszkár – a Molnár alakjainál csaknem egy évtizeddel idősebb színészhármas – számára. Töreky Adélja – elsősorban vokális tekintetben – rendkívül egysíkú. Az első felvonásban túlontúl hisztérikus, a másodikban színtelen és súlytalan a másik kettő mellett, hogy aztán a harmadikban megtörve-megnyugodva, jó adag önirónia ból építkezve végre őszinte színeket is felvillantson. Balsai Mónika Irmája nem az ártatlan molnári gyereklány, aki belehabarodott drága mérges gazdájába. Csábító fiatal nő, aki csupa érzékiség – még ha ennek nincs is feltétlen tudatában. Alakítása ízléses, a ripacsériát mindvégig kerülő, jól fokozott: a második felvonás végére érik annyira súlyossá, hogy a harmadikban szavak nélkül is érezhetően jelen legyen. Gáti Oszkárt valósággal telibe találja Sipos műbútorasztalos szerepe. Mord külseje, zord modora csak álarc, melyet a megszokás végett vagy kényelemből tart magán: ki-kizökken a „kifogásos" Sipos szerepéből, hogy végül kifogástalan Lajossá szelídüljön, és a helyére kerüljön minden és mindenki. Akár a mesében.

MOLNÁR FERENC: AZ ÜVEGCIPŐ
(Győri Nemzeti Színház)

Díszlet: Menczel Róbert. **Jelmez:** Gyarmathy Ágnes. **A rendező munkatársa:** Máté Richard. **Rendező:** Ács János.
Szereplők: Gáti Oszkár, Töreky Zsuzsa, Balsai Mónika, Gyöngyössy Katalin, Sárközi József, Ungvári István, Szina Kinga, Kotány Bence, Janisch Éva, Bende Ildikó/Mézes Violetta, Orosz Barbara, Guttin András, Gerbert Judit, Vándor Attila, Pingiczer Csaba, Köllő Babett, Máté Richard, Karácsony Szilveszter, Vlasics Rita, Gerlach Gerő/András Ádám.

Rádai Andrea

Kis befektetés, nagy hozam

W. SOMERSET MAUGHAM: SZERELMI KÖRUTAZÁS

A legtöbb love story azon a ponton ér véget, amikor a sorsüldözött szerelmesek egymás karjaiba vetik magukat. Sosem tudjuk meg, a hősök menynyit civakodnak egybekelésük után, s miként birkóznak meg azzal, hogy ugyanabban a fürdőszobában kell fogat mosniuk. Somerset Maugham *Szerelmi körutazás* című színművében két fejezetet ábrázol a sorsüldözött szerelmesek történetéből: az élet furcsaságait, bonyodalmait az egymásra találás előtt és harminc évvel később.

A Soproni Petőfi Színház az otthoni premier után most a Tháliában is bemutatta az angol főúri szalonban zajló tereferékre épülő történetet. Meczner János rendező biztosra ment: a szórakoztató, szellemes vígjáték átlagos színészi teljesítménnyel is könnyedén, kockázatmentesen színpadra állítható. Könnyű újság-